

GLOBAL ENVIRONMENT FACILITY
INVESTING IN OUR PLANET

Република Србија
МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВРЕДЕ И
ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Empowered lives.
Resilient nations.

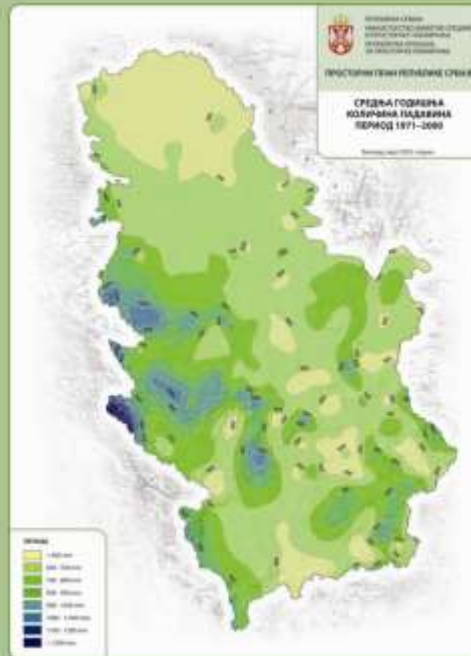
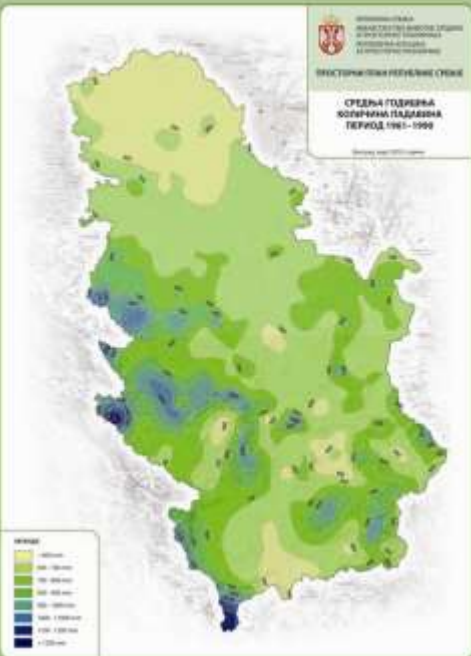
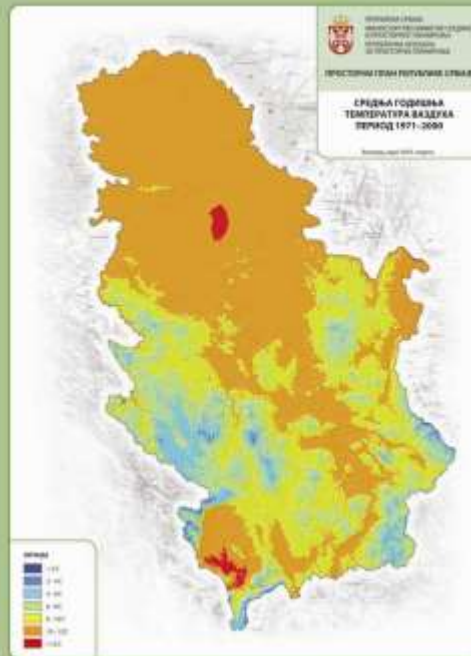
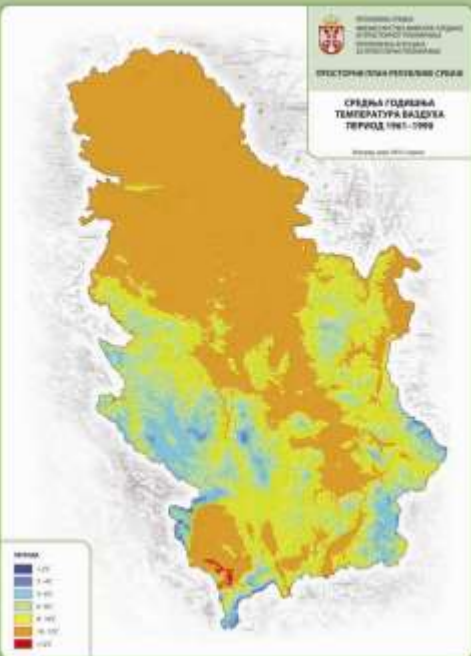

АКТИВНОСТИ И ИЗАЗОВИ У ВЕЗИ СА ПРОМЕНАМА КЛИМЕ НА ЛОКАЛНОМ И РЕГИОНАЛНОМ НИВОУ У ИСТОЧНОЈ СРБИЈИ

Радионица

Политика у области климатских промена – важност
укључивања климатских промена у секторске и
локалне/регионалне развојне циљеве

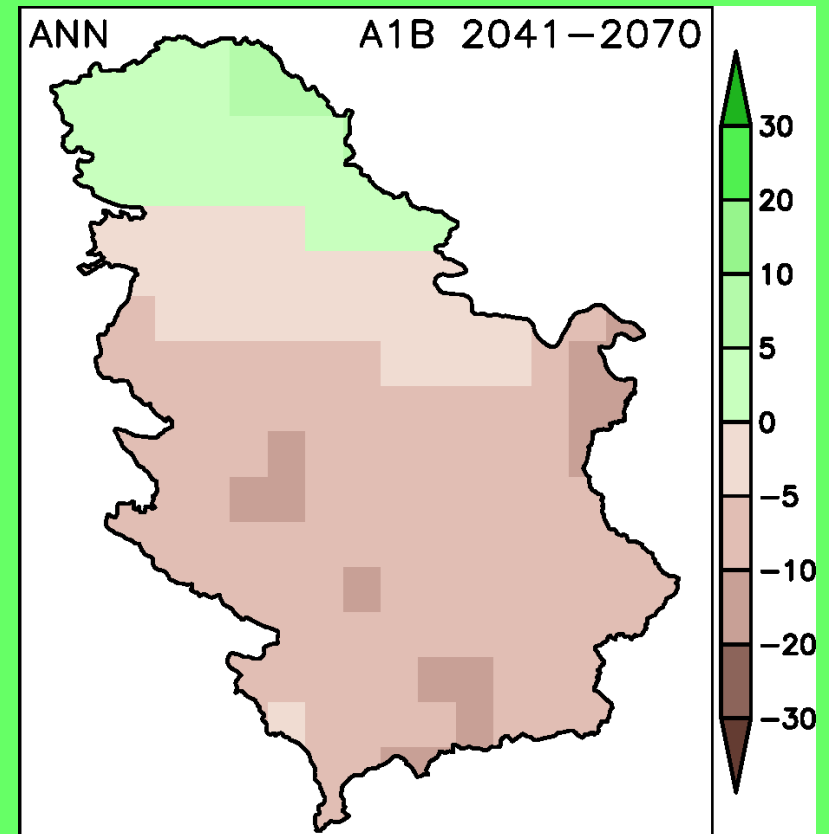
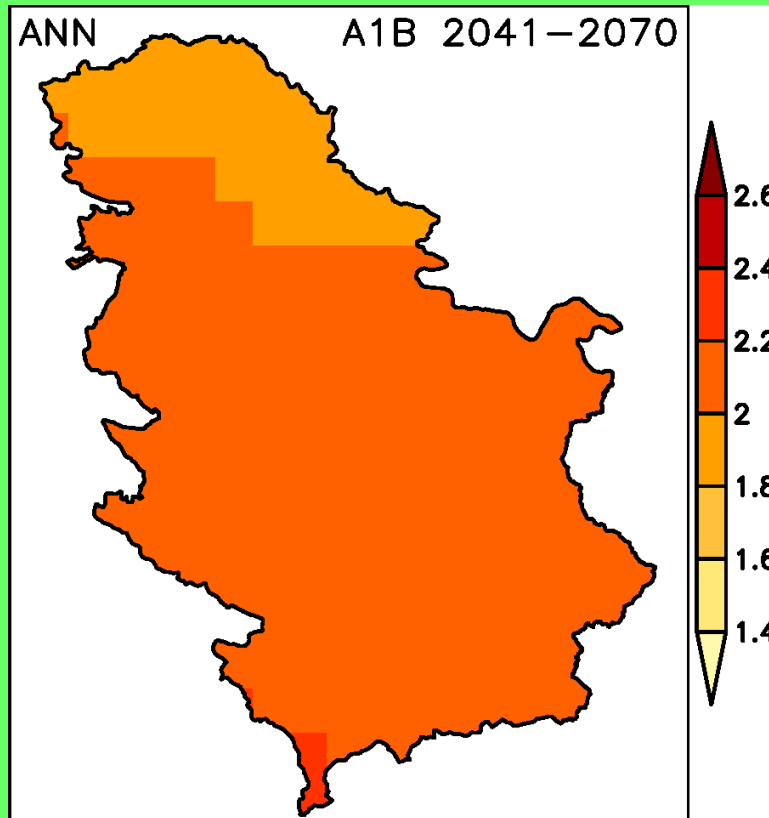
Бор, 26. јун 2015

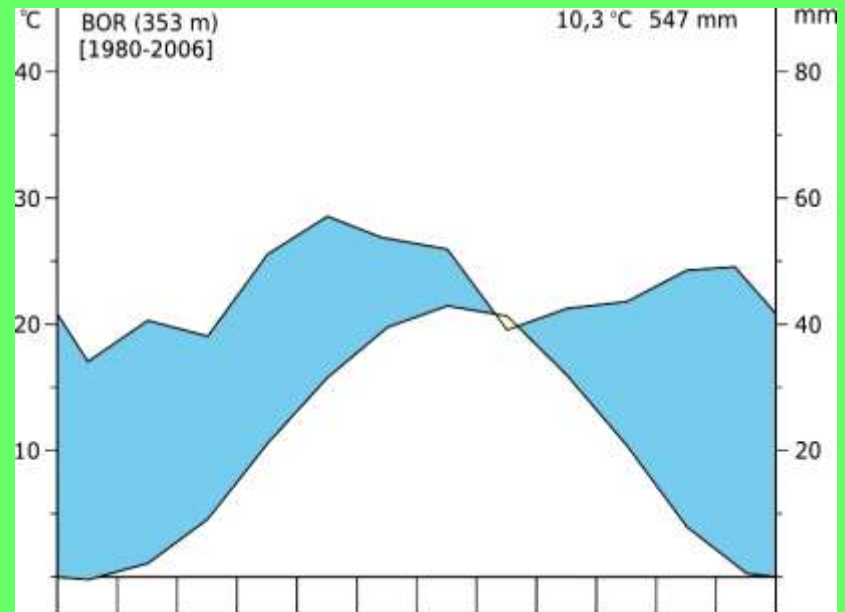
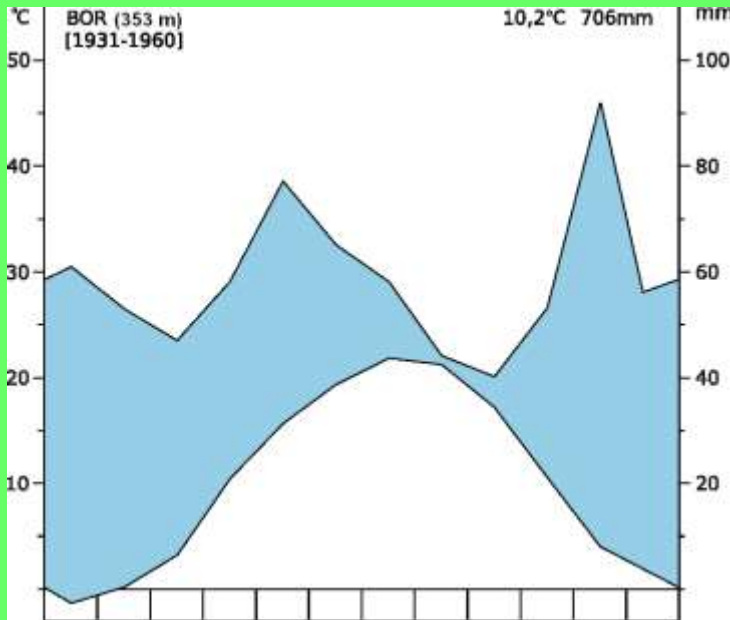
СРБИЈА И КЛИМАТСКЕ ПРОМЕНЕ

- Прилагођавање климатским променама од великог је значаја за Србију јер се налази у једном од региона најпогођенијих измењеним климатским условима.
- Негативне последице промене климе значајно утичу на економију и укупан квалитет живота становништва Србије наносећи значајне штете и губитке.
- Процене су да укупна материјална штета изазвана екстремним климатским и временским условима, од 2000. године, прелази 5 милијарди евра, а више од 70% губитака је повезано са сушом и високим температурама

ПРОМЕНЕ СРЕДЊИХ ГОДИШЊИХ ТЕМПЕРАТУРА И КОЛИЧИНА ПАДАВИНА

КЛИМАТСКЕ ПРОМЕНЕ У ТИМОЧКОЈ КРАЈИНИ

На Валтеровом дијаграму може се уочити повећање средње годишње температуром и смањење укупне просечне годишње количине падавина

Према свим прогнозама климатских промена Тимочка крајина сноси све веће последице тих промена, које се пре свега на овом простору карактеришу повећањем температуре, смањењем количина падавина и честим временским непогодама: суше, мраз, поплаве.

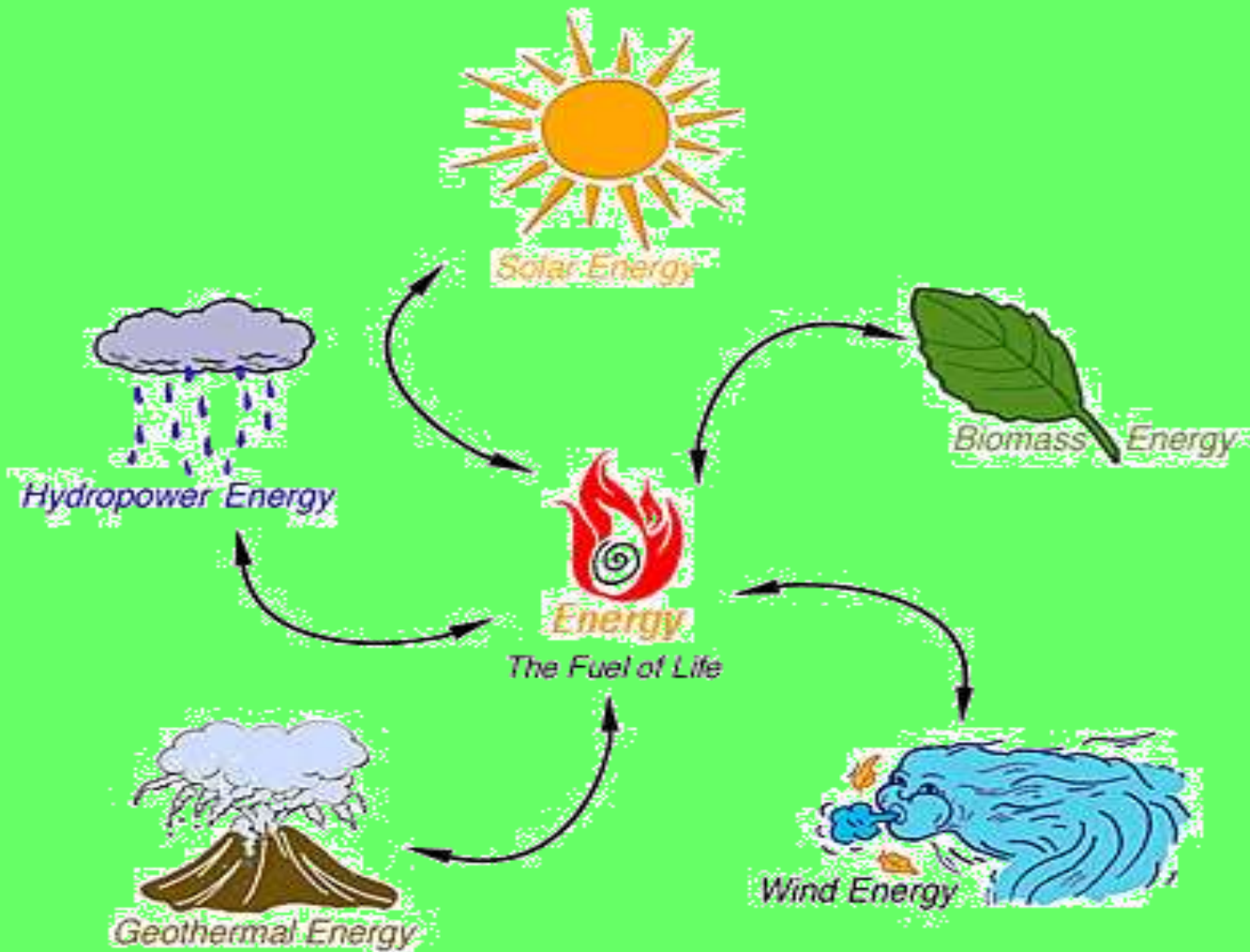

Тимочка крајина је у осамнаестом веку била обрасла шумама. Више од две трећине њене површине била је под листопадним и четинарским дрвећем.

Индустријализација у Тимочкој крајини почела је крајем осамнаестог века експлоатацијом минералних ресурса: угља и руда метала. Тај развој је нагло повећао потрошњу енергената, убрзао развој саобраћаја и емисију отпадних гасова.

ЗЕЛЕНА ЕНЕРГИЈА

- Тимочка крајина поседује природна богатства којима, одрживим управљањем може да допринесе смањењу емисије гасова који доводе до промена климе, повећања понора и одрживи развој локалних заједница.
- Дунав и његове притоке имају велики потенцијал за коришћење хидроенергије. Одавно постоје планови за изградњу треће, реверзибилне, хидроелектране на Ђердапу. Планинске реке и потоци су погодни за изградњу вишенаменских акумулација и коришћење њихове енергије за производњу електричне енергије. Према урађеном катстру у овом крају могућа је изградња 53 мале хидроелектране.

Значајно је што акумулације појединих хидроелектрана треба да се користе за наводњавање пољопривредног земљишта деградираног рударством и металургијом у циљу његове брже рекултивације.

Простор поред Дунава је погодан за подизање соларних електана. Једна је већ изграђена код Кладова

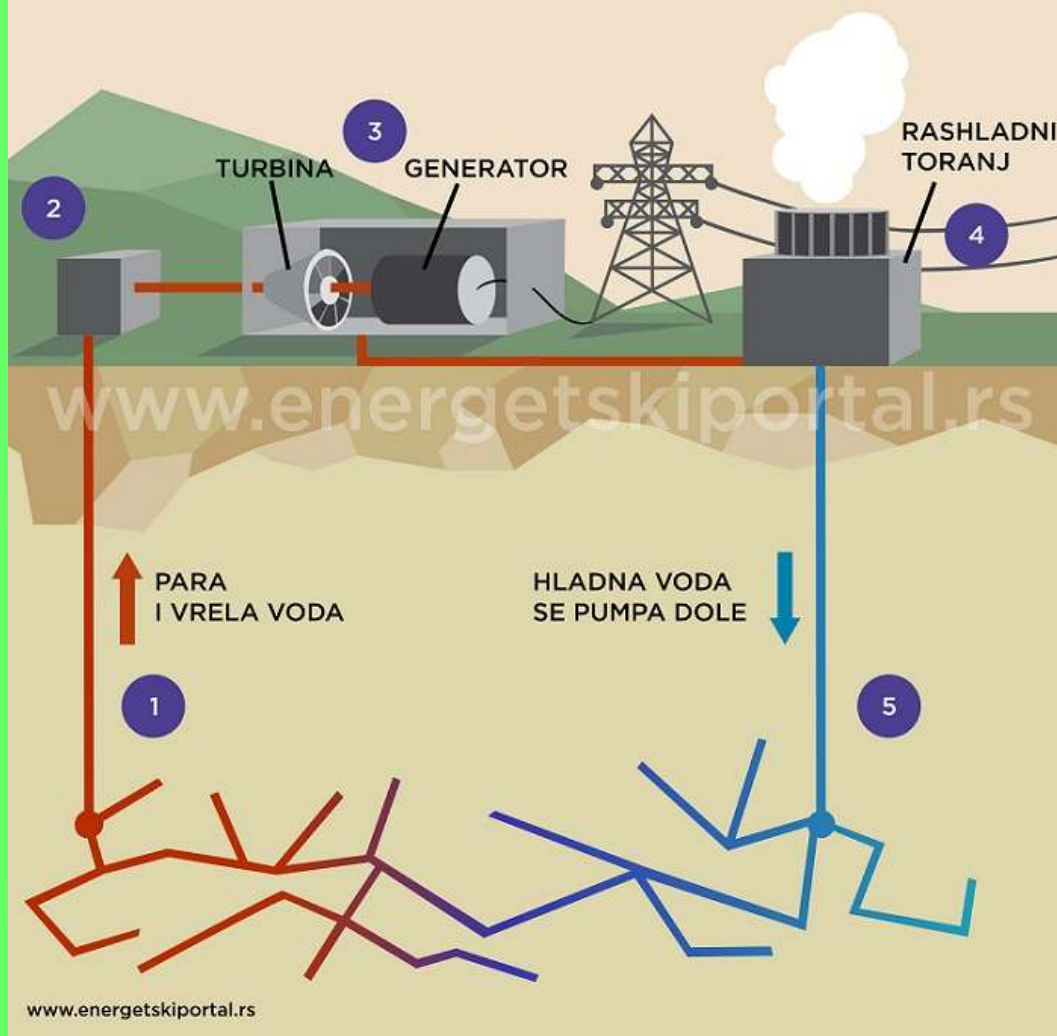

Постоје планови за изградњу еолских електрана, посебно на просторима Старице код Неготина, у општини Мајданпек на обронцима Ртња и Јужног Кучаја.

Биомаса

- Богатство шумског потенцијала и биомасе која се може добити са рекултивисаних деградираних површина
- У Бољевцу је започета изградња мини ТЕ на биомасу у склопу фабрике за производњу пелета
- У Бору се сагледавају могућности за изградњу мини топлане на биомасу за једно дислоцирано градско насеље

Посебно богатство представљају термалне воде чија топлота није искоришћена. Богатство таквих вода у бањама (Сокобања, Јошаничка бања, Бањица код Књажевца, Гамзиградска, Брестовачка, Шарбановачка, Николичевска) и други топли извори могу да се користе за грејање туристичких објеката, домаћинства и у пољопривредној производњи.

Досадашњи пројекти цивилног друштва о климатским променама у Тимочкој крајини

- Укључивање јавности у процес управљања ризицима од поплава у граду Зајечару (Архус центар Ниш, ОЕБС, Зајечарска иницијатива)
- Прекогранична сарадња: Кликни на – Климатске промене СТАРТ (Тимочки клуб Књажевац, Балканска цивилна иницијатива Белоградчик)
- Индикативни пројекат: Повећање локалне и регионалне припремљености на негативне утицаје климатских промена (РАРИС Зајечар)
- Активна источна Србија у процесу придруживања ЕУ – Регионална платформа (РАРИС Зајечар, Фондација за отворено друштво)

ПРОЈЕКТИ ЦИВИЛНОГ ДРУШТВА

Планске мере:

Регионална стратегија развоја

- Тренутно садржи само један индикативни пројекат: Повећање локалне и регионалне припремљености на негативне утицаје климатских промена
- Као приоритет утврђује развој енергетике на обновљивим изворима енергије
- Као развојни приоритет утврђује развој пољопривреде као главне привредне гране у Тимочкој крајини али као препреку и изазов остварењу овог циља не уочава климатске промене
- Потребна је иновација овог стратешког регионалног документа

Планске мере:

Питања климатских промена уградити у стратешка документа:

- Иновација Регионалног еколошког акционог плана за општине Борског округа и допуна истог обухватом општина Зајечарског округа,
- Допуне Просторних планова (Регионалног, општинских и планова посебне намене),
- Израда просторних планова посебне намене за просторе предвиђене за развој рударства, заштићених природних добара, изворишта водоснабдевања, акумулација и др.,
- Дефинисање секторских мера прилагођавања.

Развојне мере:

- Јавно – приватно партнерство при изградњи акумулација за мале хидроелектране,
- Подршка инвеститорима при изградњи електрана која користе алтернативне изворе енергије,
- Подршка програмима повећања енергетске ефикасности у јавном сектору и домаћинствима,
- Смањење губитака у водоводним мрежама,
- Развој система класификације отпада и изградња регионалне депоније,

Институционалне мере

- Локална управа
- Научне и стручне инситуције
- Образовне институције
- Невладине организације
- Медији

Општинске управе

Именовање менаџера за енергетику

Формирање општинских служби за заштиту животне средине, које би се бавиле и питањима климатских промена

Научне и стручне институције

- На региону имамо већи број ових институција (Институт за рударство и металургију, Технички факултет, Факултет за менаџмент, Завод за јавно здравље и здравствене центре, службе за пољопривреду, за водопривреду и др.)
- Треба да развију пројекте унапређења енергетске ефикасности, енергетског унапређења технологија производње, примене различитих адаптивних мера
- Треба да организују научно-стручне скупове на тему борбе противу и за адаптацију на климатске промене

Образовне институције

- Уграђивање проблематике климатских промена у програме редовног образовања
- Посебно иновирање програма у образовним институцијама које школују кадрове еколошких струка (Технички факултет Бор, Техничка школа Бор), пољопривредне струке, машинске и електро струке и др.

Улога цивилног сектора

- Посебан допринос борби и адаптацији на климатске промене могу дати невладине организације у локалним заједницама, нарочито на пољу:
 - Подизања јавне свести
 - Организовањем неформалног образовања и информативних кампања
 - Волонтерских активности на заштити грађана од последица екстремних климатских појава
 - Учешћем у изради и спровођењу стратешких докумената

Медији

- Регионални и локални медији могу значајно да допринесу развоју свести и унапређењу борбе противу и за адаптацију на климатске промене
- Нарочито могу да буду ефикасни у борби за спречавање и уклањање последица екстремних климатских појава са којима се Тимочки регион већ суочио

Стратешке мере:

- Иновирање регионалне стратегије развоја Тимочке крајине
- Израда стратегије локалног развоја коришћења обновљивих извора енергије,
- Израда стратегије повећања енергетске ефикасности,
- Иновирање локалних стратегија одрживог развоја.

Образовне мере

- Обележавање светских дана значајних за климатске промене, заштиту вода, природних вредности и енергетску ефикасност,
- Образовање јавних служби, предузећа и установа из области климатских промена,
- Образовање пољопривредника за коришћење жетвених остатака за производњу топлотне енергије,
- Промоција добрих примера из праксе о програмима климатских промена.

Економске мере

- Формирање локалних фондова за енергетску ефикасност,
- Јавно – приватно партнерство при изградњи малих акумулација,
- Реализација пилот програма коришћења геотермалне енергије и енергије жетвених остатака,
- Подстицајне мере повећања енергетске ефикасности у јавним предузећима и установама,

Могућности финансирања преко ИПА програма

- У ИПА програмима 2014-2020 један од приоритета је увек заштита животне средине
- ИПА Србија – Бугарска: Заједничко управљање ризиком природних катастрофа, заштита природе
- ИПА Србија – Румунија: Промовисање прилагођавања климатским променама, спречавање и управљање ризиком
- ИПА Дунав: Прилагођавање климатским променама

МОГУЋНОСТ УКЉУЧИВАЊА У ИПА ПРОГРАМЕ

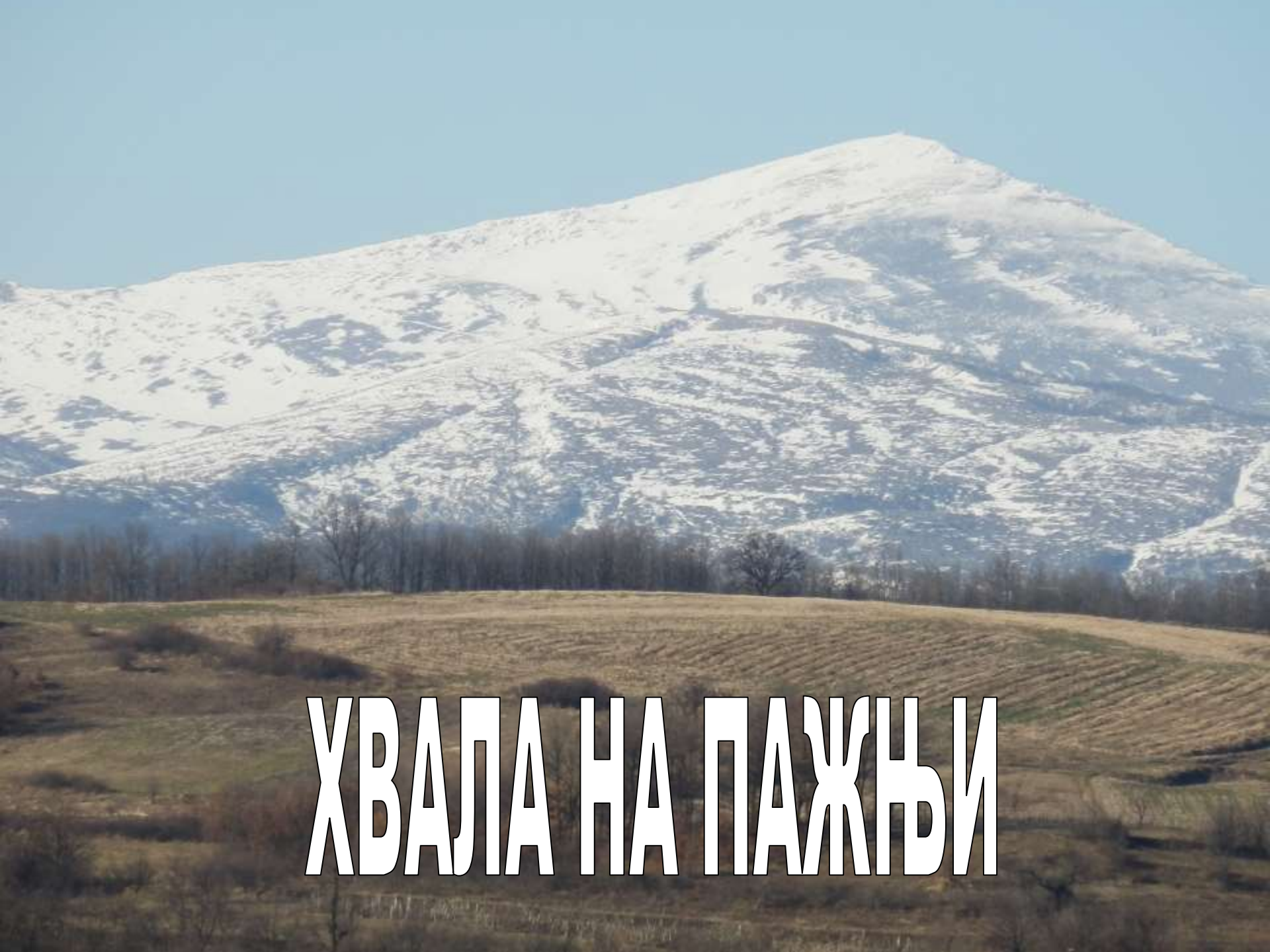
- Потребно је у сарадњи са прекограничним партнерима дефинисати пројекте у области борбе и адаптација на климатске промене
- Потребно је ојачати капацитете и оспособити локалне заједнице и институције на Тимочком региону да благовремено припреме и предложе за ИПА прекограничне програме конкретне пројекте борбе и адаптација на климатске промене

Даље активности

- У оквиру пројекта “Активна источна Србија у процесу придруживања ЕУ” у коме се обрађују посебно приоритети развоја региона пољопривреда и заштита животне средине уградити аспекте климатских промена
- Регионална ЕУ платформа која ће проистећи из овог пројекта треба да буде значајно проширена и унапређена тематиком климатских промена
- То ће бити допринос и националном процесу придруживања ЕУ

Успостављање механизма мониторинга

- Локалне заједнице, привредне организације, цивилни сектор на региону су заинтересовани да се укључе у национални твининг пројекат за успостављање механизма мониторинга активности које се спроводе у циљу смањења утицаја и прилагођавања климатским променама
- За подручје Тимочке крајине посебно је важно успостављање законодавног и институционалног оквира за спровођење Одлуке ЕУ о заједничкој одговорности 406/2009/ЕЦ која се односи на део енергетике, индустрију, пољопривреду, отпад

ХВАЛА НА ПАЖЊИ